

Juridiska fakultetskansliet

Justitiedepartementet

Remiss: Inkomstskatterapporter och några redovisningsfrågor. Delbetänkande av Utredningen om skattetransparens och några redovisningsfrågor (SOU 2022:29)

Delbetänkandet rör offentliggörande av rapporter innehållande inkomstskatteuppgifter för multinationella företag och filialer med intäkter som överstiger 750 miljoner euro, samt några redovisningsfrågor. Vad avser inkomstskatterapporter rör delbetänkandet implementeringen av ett EU-direktiv som syftar till att främja företags transparens och ansvarstagande avseende erlagda inkomstskatter. Vad avser redovisningsfrågor gäller förslaget en förändrad koncerndefinition, en ny uppställningsform för eget kapital för bland annat stiftelser samt möjlighet att redovisa vissa finansiella skulder enligt internationella redovisningsstandarder.

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har genom remiss beretts tillfälle att avge yttrande avseende delbetänkandet. Fakultetsnämnden har inga särskilda synpunkter avseende förslaget om att en del företag ska kunna välja hur de redovisar vissa finansiella skulder. Vad avser förslagen om inkomstskatterapport, förändrad koncerndefinition och ny uppställningsform för eget kapital vill fakultetsnämnden särskilt anföra följande.

En ny lag om skyldigheten för stora företag att offentliggöra inkomstskatteuppgifter

I delbetänkandet föreslås en ny särskild lag om offentliggörande av inkomstskatteuppgifter. Genom lagen kommer stora multinationella företag vara skyldiga att 1) upprätta en rapport innehållande uppgifter om företagets eller koncernens inkomstskatt redovisad separat per medlemsstat samt för de jurisdiktioner som finns med i EU:s förteckning över icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet, 2) offentliggöra nämnda rapport genom att skicka in rapporten till Bolagsverket, samt 3) tillgängliggöra rapporten för allmänheten genom att publicera rapporten på webbplatsen för det företag som har offentliggjort rapporten eller på webbplatsen för ett företag som ingår i samma koncern.

Lagen är avsedd att genomföra ett EU-direktiv. Synpunkterna nedan är därför primärt inriktade på hur EU-direktivet avses genomföras i svensk rätt, och inte de materiella bestämmelserna i direktivet som sådant.

Juridiska fakultetsnämnden

Likt utredning finner fakultetsnämnden det lämpligt att direktivet genomförs i svensk rätt genom en egen lag. Fakultetsnämnden delar även utredningens uppfattning att de nya bestämmelserna, i den mån det är förenligt med direktivet, bör utformas på ett sätt som ansluter till den struktur och terminologi som används i svensk rätt i övrigt. Fakultetsnämnden anser dock att det kan finnas skäl att överväga om vissa formuleringar och terminologin i de föreslagna bestämmelserna kan förtydligas.

Ett exempel är hur uttrycket ”intäkter” används med olika innebörd i de föreslagna bestämmelserna. Som påtalas i betänkandets författningskommentar har uttrycket olika innebörd beroende på i vilken bestämmelse uttrycket används. I 2 och 3 §§, vilka rör tröskelvärdet för när en inkomstskatterapport bland annat ska upprättas, avses antingen *nettoomsättning* enligt 1 kap. 3 § första stycket 3 årsredovisningslagen (1994:1554) eller *intäkter* enligt de internationella redovisningsstandarder som antagits med stöd av förordningen (EG) nr 1606/2002. I 13 §, vilken rör de uppgifter som ska lämnas i inkomstskatterapporten, avses med uttrycket intäkter istället bland annat nettoomsättningen, övriga rörelseintäkter och intäkter från ägarintressen. Terminologin överensstämmer förvisso med direktivet. Det kan även nämnas att lagförslaget liknar den struktur och terminologi som används i 33 a kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om land-för-land-rapportering. I den senare lagen används också uttrycket ”intäkter” avseende ett tröskelvärde (6 §) och uppgifter som ska lämnas i land-för-land-rapporten (10 §), men förefaller enligt förarbetena till de bestämmelserna inte i något fall avse nettoomsättning.¹ Mot bakgrund av att uttrycket intäkter förekommer med olika innebörd, såväl inom ramen för den föreslagna lagstiftningen som i relation till annan anknytande lagstiftning, finns det enligt fakultetsnämndens mening skäl att förtydliga den föreslagna lagtexten i detta avseende.

Ett annat exempel där ett förtydligande bör övervägas rör i vilken utsträckning handelsbolag är rapporteringsskyldiga. Direktivet är endast tillämpligt på handelsbolag där samtliga delägare direkt eller indirekt är juridiska personer med begränsat ansvar. Någon motsvarande begränsning återfinns inte i den föreslagna lagen. Det motiveras i delbetänkandet med att tröskelvärdet för rapporteringsskyldighet om 8 miljarder kronor ”innebär att det i praktiken inte borde finnas några handelsbolag som ensamma, eller tillsammans med koncernföretag, når upp till tröskelvärdet” och att det ”saknas därmed behov av att ta in begränsningen gällande handelsbolag i den nya lagen.”² Även om behovet inte existerar idag bör enligt fakultetsnämndens mening övervägas om inte begränsningen trots allt bör framgå av lagtexten eftersom avsikten synes vara att inte samtliga handelsbolag ska kunna omfattas av rapporteringsskyldigheten.

En modernare koncerndefinition

I delbetänkandet föreslås en förändrad koncerndefinition som innebär att 1) det avgörande för om en koncern föreligger är om ett företag har ett bestämmande inflytande över ett annat företag, 2) att kravet på ägarandel slopas, 3) att uppräkningsavvikelsen av s.k. koncerngrunder inte längre är uttömmande, 4) att praktisk majoritet kan grunda ett

¹ Ang. tröskelvärdet, se prop. 2016/17:47, s. 56 där det anges att uttrycket intäkter ”är ett något vidare begrepp [än omsättning, min anm.] eftersom det även innefattar räntor.” Ang. uppgifter i land-för-land-rapporten, se prop. 2016/17:47, s. 90 där det anges att uttrycket intäkter ”omfattar också bl. a. räntor och är således ett vidare begrepp än omsättning.”

² Se SOU 2022:29, s. 77 f.

koncernförhållande, och 5) att det av den nya koncerndefinitionen följer att ett dotterföretag endast kan ha ett moderföretag.

Fakultetsnämnden delar utredningens uppfattning att det finns flera fördelar med att koncerndefinitionen förändras på föreslaget vis. I en allt mer globaliserad värld är det en fördel att koncerndefinitionen anpassas till internationella standarder. Det är även en fördel att koncernredovisningen omfattar företag som tillsammans framstår som en ekonomisk enhet. En förändrad koncerndefinition riskerar emellertid att få påtagliga effekter på andra rättsområden. Av denna anledning föreslås två förändringar i inkomstskattelagen (1999:1229). Motivet till de föreslagna ändringarna är att förhindra att syftet med reglerna om negativa räntenetton och underskottsavdrag i 24 kap. respektive 40 kap. inkomstskattelagen förfelas. Fakultetsnämnden har inga synpunkter avseende dessa två föreslagna ändringar. Däremot vore det i fakultetsnämndens mening önskvärt om bland annat de skatterättsliga konsekvenserna i andra avseenden presenterades närmare. Exempelvis berörs inte i delbetänkandet hur förslaget kommer att påverka förutsebarheten för skattskyldiga, vilken är en viktig rättssäkerhetsaspekt på skatterättsens område. Detta är särskilt relevant när koncerndefinitionen får en mer flexibel utformning genom bland annat icke uttömmande koncerngrunder. Som framhålls i delbetänkandet innebär även utvidgningen av begreppen koncern, moderföretag och dotterföretag konsekvenser för alla regler där begreppen förekommer, vilket är i över 70 lagar. Någon mer djupgående analys finns emellertid inte redovisad i delbetänkandet av vad en utvidgning närmare kommer att innebära för tillämpningen av samtliga dessa regler.

En ny uppställningsform för eget kapital för övriga företag

Utredningen föreslår en ny uppställningsform för eget kapital i kategorien övriga företag. Såsom fakultetsnämnden uppfattar förslaget så innebär det i huvudsak att i balansräkningen inte ska anges förändringar i eget kapital utan detta ska istället anges i förvaltningsberättelsen. Fakultetsnämnden har inga invändningar mot förslaget i detta avseende.

Enligt betänkandet har bokföringsnämnden i sin hemställan om lagändring angett att det inte kan uteslutas att vissa företag bör ha möjlighet att välja mellan den hittillsvarande uppställningsformen och den föreslagna uppställningsformen. Enligt utredningens förslag ska dock ingen valrätt föreligga. Någon närmare motivering lämnas emellertid inte. Eftersom bokföringsnämndens hemställan inte bilagts till betänkandet, och inte heller återfunnits på bokföringsnämndens hemsida, kan fakultetsnämnden inte bedöma argumenten för eller emot att en valmöjlighet bör föreligga. Fakultetsnämnden anser att det i propositionen bör anges skäl för och emot de olika alternativen.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jessika van der Sluijs. Yttrandet har beretts av professor Peter Melz och universitetslektor Alexandra Johansson. Föredragande har varit Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jessika van der Sluijs

Karolina Alveryd